

Miljøvurdering af Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 SAMMENFATTENDE REDEGØRELSE

Den 24.04 2024

Indhold

1 Indledning	3
2 Integration af miljøhensyn	3
3 Miljørapporten og offentlighedsfasen.....	4
4 Alternativer	5
5 Afværgeforanstaltninger og overvågning	6

Dato: 24-04-2024
Sags nr.: 19/4662

Furesø Kommune
Center for By og Miljø
Tlf.: 7235 4000

Telefon åbningstider:
Mandag-fredag kl. 10-14
Torsdag kl. 10-17

Skriv til os via Digital Post fra
borger.dk og virk.dk

www.furesoe.dk

1 Indledning

Furesø Kommune har i forbindelse med udarbejdelsen af forslag til Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 vurderet, at planerne er omfattet af krav om miljøvurdering efter Miljøvurderingsloven, hvorfor der er blevet udarbejdet en miljøvurdering af plangrundlagene. Miljørapporten indeholder en vurdering af miljøpåvirkningen af de rammer og bestemmelser, som fastlægges i planforslagene.

Forud for udarbejdelse af miljørapporten er der gennemført en afgrænsning af miljøvurderingens omfang med henblik på at fastlægge miljørapportens indhold og detaljeringsgrad.

Afgrænsningen har været sendt i høring hos berørte myndigheder.

I forbindelse med den endelige vedtagelse af Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021, skal der offentliggøres en lovbestemt sammenfattende redegørelse om miljøvurderingen, der efter § 13, stk. 2 i ”Lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)”, der redegør for:

- hvordan miljøhensyn er integreret i planen,
- hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning,
- hvorfor den vedtagne plan er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet, og
- hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen.

Den sammenfattende redegørelse skal herudover offentliggøres samtidig med den endelige vedtagelse af Lokalplan 159 og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021.

2 Integration af miljøhensyn

Miljøvurderingen er gennemført med henblik på at sikre en integration af miljøforhold i Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021. Emnerne i miljørapporten er fastsat i afgrænsningsrapporten, hvor det blev vurderet, at påvirkningen på følgende miljøfaktor skulle indgå i miljøvurderingen;

- Biologisk mangfoldighed, flora og fauna – Bilag IV arter

Vurderingen af miljøemnet og konklusionen heraf fremgår af miljørapporten. Nedenstående er et kortfattet resume af konklusionen på miljøemnet.

Det er vurderet, at planforslagene er i overensstemmelse med internationale, nationale, regionale planer samt kommuneplanlagte interesseområder.

Der er foretaget flagermusundersøgelser af den gamle røde bygning og den gamle rejsestald.

Det har vist sig, at den gamle rejsestald huser en koloni af dværgflagermus, og det kan ikke udelukkes, at enkeltindivider indimellem raster i den gamle røde bygning.

Alle arter af flagermus er fredede og omfattet af Habitatdirektivets bilag IV, og der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv. hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge deres yngle- eller rasteområder.

Flagermus påvirkes primært af nedrivning, hvis de befinder sig i bygningerne, når nedrivningen foregår. Bestanden af dværgflagermus i den gamle rejsestald kan dermed potentielt blive væsentligt påvirket ved ombygning af bygningen, hvilket kan medføre væsentlig påvirkning af områdets vedvarende økologiske funktion. Nedrivning af den gamle røde bygning med kun spredte forekomster af flagermus vurderes ikke at kunne medføre påvirkninger af en eventuel bestand.

I forhold til eventuelle andre flagermusarter i bygningerne vurderes det, at nedrivningsprojektet ikke kan medføre påvirkning af områdets vedvarende økologiske funktion, uanset hvordan og hvornår nedrivningen foretages. Den potentielle påvirkning af disse arter vedrører alene forstyrrelse og drab af enkeltindivider, og påvirkningen af den samlede bestand vurderes derfor at være lille.

3 Miljørapporten og offentlighedsfasen

Miljørapporten blev offentliggjort sammen med forslag til Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021 i perioden 6. februar 2024 til 2. april 2024.

Der er i forbindelse med den offentlige høring indkommet i alt 8 høringsvar til forslag til Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021. Der er ikke indkommet høringssvar til miljørapporten.

De samlede høringssvar, administrationens bemærkninger til høringssvar og ændringer til Lokalplan 159 – Hotellejligheder i Bregnerød og Tillæg 3 til Kommuneplan 2021, på baggrund af høringssvar, fremgår af høringsnotatet til Lokalplanen og kommuneplantillægget. Høringssvarene

og høringsnotatet vil sammen med den sammenfattende redegørelse indgå i den politiske behandling af de endelige planer.

Emnerne i høringsvarene berører:

- Anvendelse og fremtidig drift
- Bygningsbevaring
- Bebyggelsens udseende
- Bebyggelsens omfang og placering
- Vejadgang
- Beplantning
- Forhold udenfor lokalplanområdet
- Nedrivnings- og byggefasen
- Præcisering af overholdelse af habitatbekendtgørelsen for at sikre bilag IV-arterne
- Præcisering af kommuneplanrammens anvendelsesbestemmelser

De indkomne høringsvar giver anledning til mindre ændringer i redegørelsen til lokalplanforslaget og forslaget til kommuneplantillægget, samt mindre ændringer og præciseringer af lokalplanforslagets bestemmelser.

Høringsvarene giver bl.a. anledning til, i redegørelserne til forslag til lokalplanen og kommuneplantillægget, at præcisere, hvorledes habitatbekendtgørelsen er overholdt for at sikre bilag IV-arterne.

Det er blevet præciseret, at det (ud fra levestedskortlægningen og arts-kortlægningen) vurderes, at der er så få individer af dværgflagermus, der muligvis kan benytte den røde bygning som rasteområde, at den økologiske funktionalitet og de enkelte individers rasteområde opretholdes, selvom den røde bygning nedrives.

De indkomne høringsvar har ikke givet anledning til ændringer i konklusionerne for miljøemnet eller deslige givet anledning til en anden behandling af miljøemnet i miljørapporten.

4 Alternativer

0-alternativet er den situation, hvor planerne ikke vedtages. De eksisterende forhold vil derfor være uændrede og flagermusene vil sandsynligvis fortsætte med at have koloni og overvintre i den gamle rejsestald, hvorimod der sandsynligvis kun indimellem vil være rastende individer i den gamle røde bygning.

5 Afværgeforanstaltninger og overvågning

I henhold til § 12 stk. 4 i miljøvurderingsloven skal myndigheden overvåge de væsentlige miljøpåvirkninger af planens gennemførelse.

Målet med afværgeforanstaltningerne er at opretholde området's økologiske funktionalitet for flagermus og så vidt muligt at undgå drab og forstyrrelse af rastende individer.

For at opretholde området's økologiske funktionalitet for flagermus og så vidt muligt at undgå drab og forstyrrelse af rastende individer skal der ske nedrivning af den gamle røde bygning i etaper og alle ændringer af tagkonstruktionen på den gamle rejsestald skal foretages yderst forsigtigt og under vejledning af en flagermusspecialist.

Det vurderes, at planerne med implementering af de rette afværgeforanstaltninger, sikrer, at den økologiske funktionalitet for flagermus oprettholdes.

I miljørapporten vurderes der ikke at være behov for overvågning.

Miljøvurdering af forslag til Lokalplan 159 og forslag til Tillæg nr. 4 til Kommuneplan 2021

Adresse: Bregnerød Byvej 2

Matr. nr.: 5i, 17, en del af matrikel 22, Bregnerød By, Farum

DGE-sag: 23-0693

Udarbejdet af: Rikke Hyttel, rbh@dge.dk
Mathias Sørensen, mhs@dge.dk

Kontrolleret af: Kenneth Holm Pedersen, kep@dge.dk

Dato: 18.12.2023

Rekvirent: Fønix A/S

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INDLEDNING	3
2	IKKE TEKNISK RESUME	4
2.1	Vurdering af miljøpåvirkningerne	4
2.2	0-alternativet	6
2.3	Afværgeforanstaltninger	6
2.4	Overvågning	6
3	PLANFORHOLD	7
3.1	Forslag til kommuneplantillæg nr. 4.....	7
3.2	Forslag til Lokalplan 159	8
3.3	Andre planer og programmer.....	11
3.3.1	Landsplandirektiver	11
3.3.2	Natura 2000-planer 2022-2027	11
3.3.3	Vandområdeplaner 2021-2027	13
3.3.4	Regionale planer	13
3.3.5	Kommuneplanlagte interesseområder.....	13
4	LOVGRUNDLAG OG PROCES FOR MILJØVURDERING	14
5	TILGANG OG METODE I MILJØVURDERINGEN	15
5.1	Grundlag for vurderingen	16
5.2	Afgrænsning, vurdering og kriterier	16
5.3	0-alternativet	17
6	BIOLOGISK MANGFOLDIGHED, FLORA OG FAUNA – BILAG IV-ARTER – DVÆRGFLAGERMUS	18
6.1	Metode	18
6.2	Eksisterende forhold	19
6.2.1	Feltundersøgelse af bygning der skal nedrives i 2022	20
6.2.2	Feltundersøgelse af yngle- eller rastesteder i 2023.....	22
6.3	0-alternativet	22
6.4	Vurdering af planens påvirkning	22
6.5	Kumulative effekter	23
6.6	Afværgetiltag.....	23
6.7	Overvågning.....	24
6.8	Manglende viden	24
7	REFERENCER.....	24

BILAGSFORTEGNELSE

- Bilag 1 Afgrænsningsnotatet af 29. november 2023.
- Bilag 2 Flagermus levestedskortlægning, 24. oktober 2022.
- Bilag 3 Flagermusundersøgelse af Bregnerød Kro, 24. oktober 2023.
- Bilag 4 Vurdering af bevaringsværdi, Center for Bygningsbevaring, 17. maj 2022.

....

1 INDLEDNING

Furesø Kommune har igangsat udarbejdelsen af forslag til Lokalplan 159 for hotellejligheder i Bregnerød. Lokalplanens formål er at muliggøre at der på grunden, der i dag huser den lukkede Bregnerød Kro, kan genetableres den historiske hotelfunktion med dertilhørende faciliteter. Dette opnås ved at udvikle området, nedrive den utidssvarende del af bebyggelsen og i stedet opføre en ny og tidssvarende bebyggelse.

Vedtagelse af Lokalplan 159 forudsætter, at der udarbejdes et kommuneplantillæg til Kommuneplan 2021 med en ny kommuneplanramme for området, som muliggør det planlagte byggeri. Furesø Kommune har derfor udarbejdet forslag til Kommuneplantillæg nr. 4, som ændrer rammebestemmelserne for en del af det eksisterende rammeområde nr. 20B2.

Planområdet omfatter matrikel nr. 5i, 17 samt en del af matrikel 22 samt del af matr.nr. 700b alle i ejerlav, Bregnerød By, Farum, der er beliggende i den nordlige del af Bregnerød Landsby i Farum og omfatter et ca. 4.850 m² stort område. Mod syd og øst er der boligbebyggelse og nord for lokalplanområdet er der landbrugsjord. Planområdet er beliggende ca. 200 m nord for Hillerød motorvejen og 2,5 km fra det centrale Farum.

Furesø Kommune har vurderet, at planerne er omfattet af krav om miljøvurdering efter miljøvurderingsloven /1/, hvorfor der skal udarbejdes en miljøvurdering af plangrundlaget. Miljørapporten indeholder en vurdering af miljøpåvirkningen af de rammer og bestemmelser, som fastlægges i planforslagene.

2 IKKE TEKNISK RESUME

Ønskerne om at skabe et område med en moderne og bæredygtig kro/hotel/café/restaurantfunktion, bevare den gamle rejsestald og nedrive ikke-bevaringsværdige bygninger på Bregnerød Kro kræver, at der udarbejdes en ny lokalplan og et kommuneplantillæg, der ændrer rammerne for, hvordan ejendommen kan udvikles.

Furesø Kommune har vurderet, at planerne er omfattet af krav om miljøvurdering efter miljøvurderingsloven, hvorfor der skal udarbejdes en miljøvurdering af plangrundlaget.

Der er udarbejdet et notat i medfør af miljøvurderingslovens § 11 med henblik på at afgrænse miljøvurderingens omfang og detaljeringsgrad.

I perioden fra den 29. november 2023 til den 13. december 2023 har afgrænsningsnotatet været i høring dels internt i kommunen og dels ved høring af berørte myndigheder. Der er ikke modtaget nogen høringssvar.

Afgrænsningsnotatet angiver at det skal vurderes om og i hvilket omfang tilstanden af de registrerede bilag IV-arter påvirkes ved de muligheder som lokalplanen giver. I den forbindelse er der gennemført flagermusundersøgelser bestående af en levestedsundersøgelse og en artskortlægning.

2.1 Vurdering af miljøpåvirkningerne

Det er vurderet, at planforslagene er i overensstemmelse med internationale, nationale, regionale planer samt kommuneplanlagte interesseområder.

Der er foretaget flagermusundersøgelser af den gamle røde bygning og den gamle rejsestald. Bygningernes placering fremgår af Figur 1.

Figur 1: Oversigtsfoto over Bregnerød Kro. Den gamle røde bygning er markeret med rød, da den skal nedrives.

Det har vist sig, at den gamle rejsestald huser en koloni af dværgflagermus, og det kan ikke udelukkes, at enkeltindivider indimellem raster i den gamle røde bygning.

Alle arter af flagermus er fredede og omfattet af Habitatdirektivets bilag IV, og der kan ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv. hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge deres yngle- eller rasteområder.

Flagermus påvirkes primært af nedrivning, hvis de befinder sig i bygningerne, når nedrivningen foregår. Bestanden af dværgflagermus i den gamle rejsestald kan dermed potentielt blive væsentligt påvirket ved ombygning af bygningen, hvilket kan medføre væsentlig påvirkning af områdets vedvarende økologiske funktion. Nedrivning af den gamle røde bygning med kun spredte forekomster af flagermus vurderes ikke at kunne medføre påvirkninger af en eventuel bestand.

I forhold til eventuelle andre flagermusarter i bygningerne vurderes det, at nedrivningsprojektet ikke kan medføre påvirkning af områdets vedvarende økologiske funktion, uanset hvordan og hvornår nedrivningen foretages. Den potentielle påvirkning af disse arter vedrører alene forstyrrelse og drab af enkeltindivider, og påvirkningen af den samlede bestand vurderes derfor at være lille.

2.2 0-alternativet

0-alternativet er den situation, hvor planerne ikke vedtages. De eksisterende forhold vil derfor være uændrede og flagermusene vil sandsynligvis fortsætte med at have koloni og overvintre i den gamle rejsestald, hvorimod der sandsynligvis kun indimellem vil være rastende individer i den gamle røde bygning.

2.3 Afværgeforanstaltninger

Målet med afværgeforanstaltningerne er at opretholde områdets økologiske funktionalitet for flagermus og så vidt muligt at undgå drab og forstyrrelse af rastende individer.

For at opretholde områdets økologiske funktionalitet for flagermus og så vidt muligt at undgå drab og forstyrrelse af rastende individer bør der ske nedrivning af den gamle røde bygning i etaper og alle ændringer af tagkonstruktionen på den gamle rejsestald skal foretages yderst forsigtigt og under vejledning af en flagermuspecialist.

Det vurderes, at planene med implementering af de rette afværgeforanstaltninger, kan gennemføres med ingen til en lille påvirkning af områdets økologiske funktionalitet for flagermus.

2.4 Overvågning

Der vurderes ikke at være behov for overvågning.

3 PLANFORHOLD

3.1 Forslag til kommuneplantillæg nr. 4

Planområdet er i dag omfattet af kommuneplanramme nr. 20B2. Kommuneplanrammens bestemmelser fremgår af Tabel 1.

Generel anvendelse	Boligområde.
Specifik anvendelse	Boligområde, landsbyområde, erhvervsområde, jordbrugsområde.
Erhvervsområde	Erhverv, der kan indpasses i landsbymiljøet.
For området gælder	Maksimalt 1 etage med udnyttet tagetage.
Zonestatus	Landzone.
Bebyggelsesomfang	Maksimal bebyggelsesprocent er 30% af det enkelte jordstykke. Maksimale etageareal er 200 m ² , beregnet for den enkelte grund. Maksimale antal etager er 1,5.
Udstykning	Rammen regulerer ikke udstykning.
Lokalplanlægning	Området er omfattet af Lokalplan nr. 51 og 51.1.
Min tilladte miljøklasser	-
Særlige bestemmelser	-

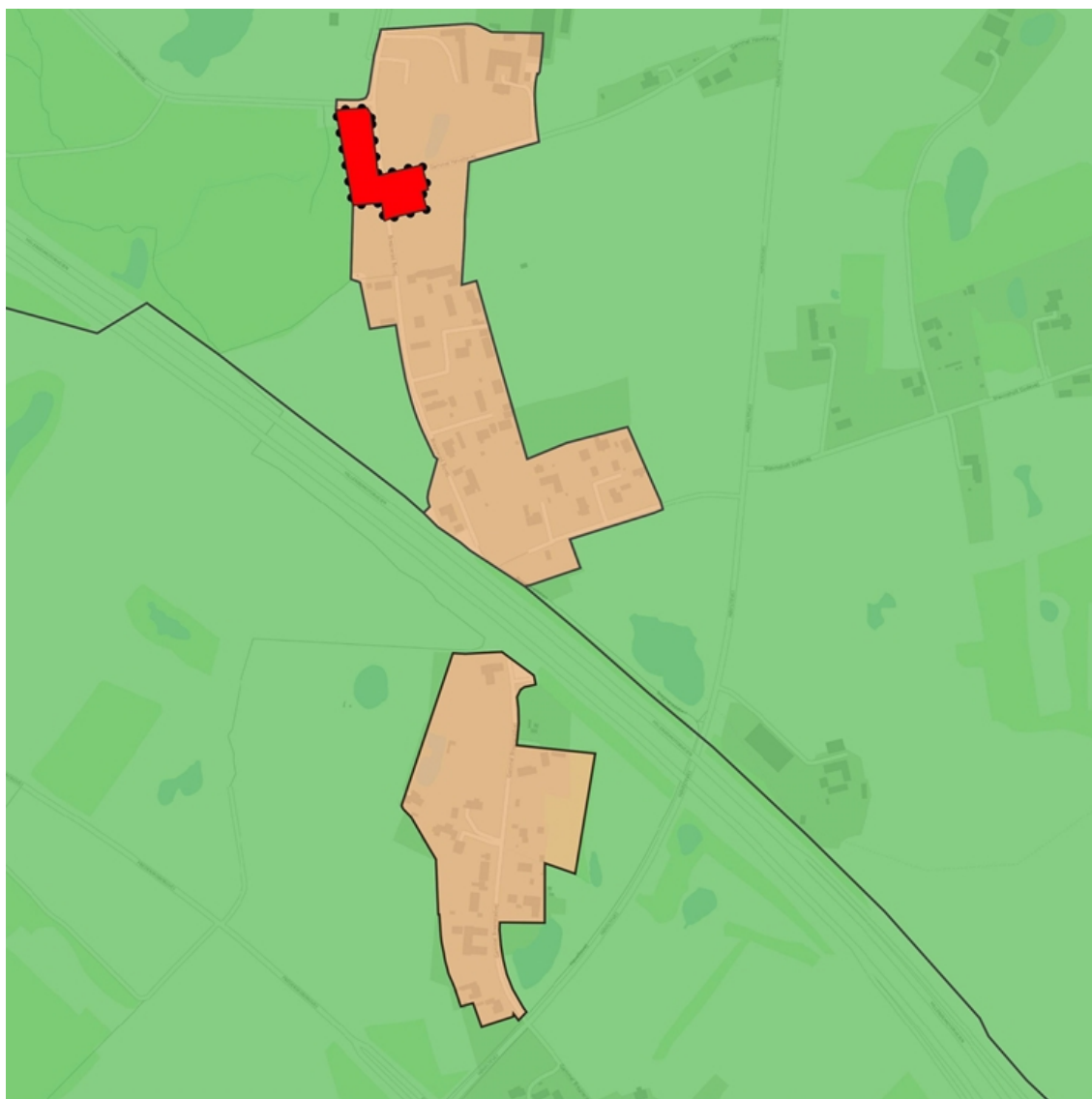
Tabel 1: Rammebestemmelser for kommuneplanramme 20B2.

Disse rammebestemmelser giver ikke de muligheder, der ønskes af forslag til Lokalplan 159. Der skal derfor udstedes nye rammebestemmelser for den del af rammeområdet, som omfattes af forslag til Lokalplan 159.

Med forslag til Kommuneplantillæg nr. 4 afgrænses derfor et nyt rammeområde med rammebestemmelser i forhold til:

- Anvendelse generelt, som udlægges til erhverv.
- Bebyggelsesprocent som for rammeområdet som helhed kan være maksimalt 65 %
- Etagehøjde, som maks. kan være 2 etager med udnyttet tagetage.

Det nye rammeområde omfatter det samme areal som forslag til Lokalplan 159 og fremgår af Figur 2.

- Ny Kommuneplanramme - var tidligere en del af rammen for boligområde
- Boligområde
- Landområde

Figur 2: Ny Kommuneplanramme i den nordlige del af Bregnerød.

3.2 Forslag til Lokalplan 159

Lokalplanområdet afgrænses som vist på Figur 3.

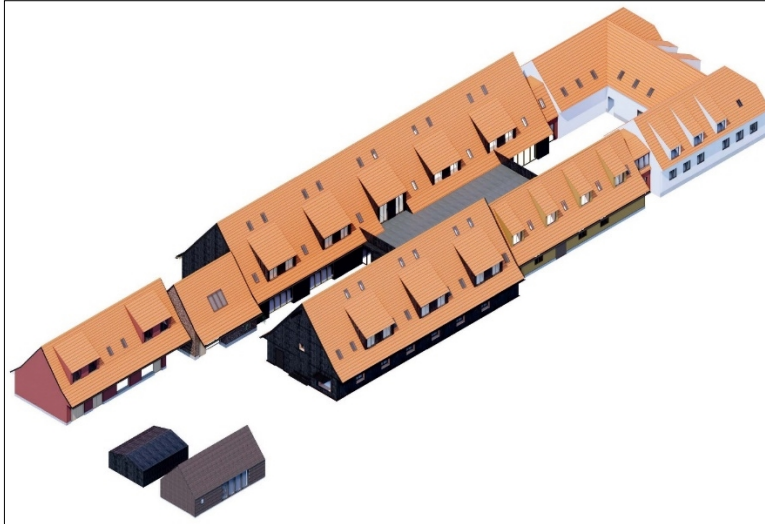
Figur 3: Afgrænsning af lokalplanområdet.

Vedtagelse af Forslag til Lokalplan 159, Hotellejligheder i Bregnerød har til formål at muliggøre, at området kan anvendes til hotelvirksomhed med tilhørende funktioner, publikumsorienteret serviceerhverv såsom café, restaurant, værksted indenfor miljøklasse 1 eller 2 og parkering.

Planen skal også muliggøre nedrivning af dele af den eksisterende bebyggelse på Bregnerød Byvej 2 og opførelse af bebyggelse til hotellejligheder og lokalplanen fastlægger principper for områdets anvendelse og disponering, herunder bebyggelsens placering og udformning.

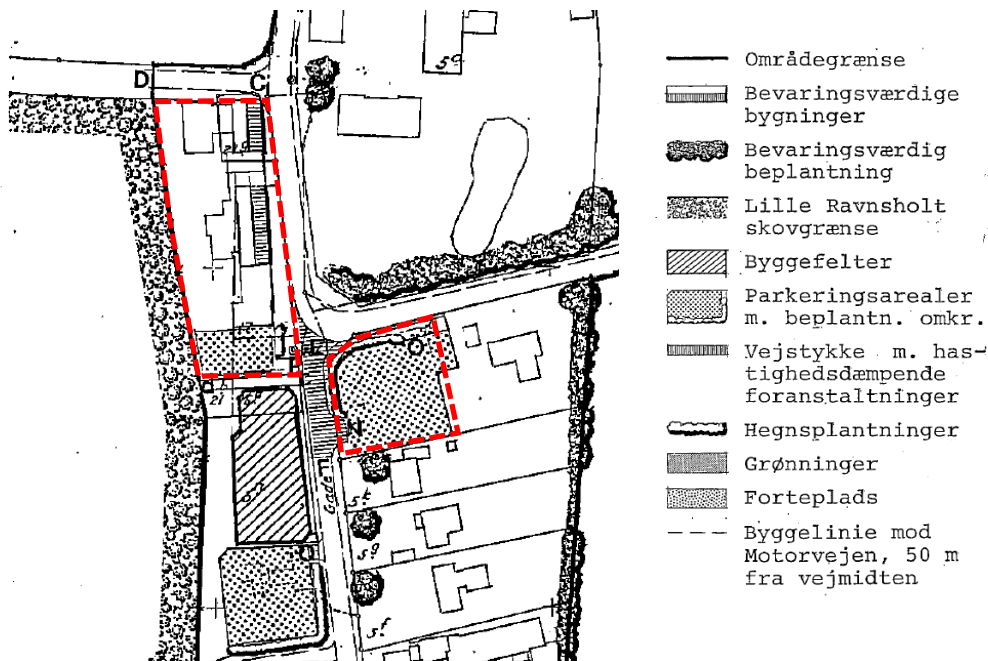
Det foreløbige projektforslag fra Elgaard Architecture er visualiseret i Figur 4.

Figur 4: Visualiseret foreløbigt projektforslag fra Elgaard Architecture.

Projektforslaget muliggøres ikke af Lokalplan 51, idet Bregnerød Kro ligger indenfor lokalplanens delområde 3, hvor der maksimalt må opføres 1.250 m² bebyggelse, ekskl. kælder og kun indenfor det i lokalplanen anviste byggefelt. Yderligere bebyggelse i delområde 3 kan derfor ikke finde sted.

Figur 5: Uddrag fra kortbilag 2 i Lokalplan 51. /4/ Planområdet er afmærket med stiplede rød linje.

Lokalplan 51 angiver i §8, at nogle af bygningerne i den gamle kro er bevaringsværdige (se Figur 5). Center for Bygningsbevaring, Raadvad har dog udført en vurdering af bevaringsværdier og tilstand af den bygning, der ønskes nedrevet (bilag 4). Vurderingen beror på en visuel, udvendig gennemgang af bygningen (SAVE vurdering). Den samlede bevaringsmæssige værdi er vurderet til 4/5, der udgør en middel bevaringsværdi, som ikke giver anledning til en fredning af bygningen eller en udpegning som bevaringsværdig.

Der er således behov for en ny lokalplan, hvor en del af Lokalplan 51 afløses af Lokalplan 159.

3.3 Andre planer og programmer

3.3.1 Landsplandirektiver

Planområdet er omfattet af landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning (Fingerplan 2019) /2/ og bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om hovedstadsområdets planlægning, juli 2022 /3/, idet planområdet ligger indenfor Fingerplanens "ydre grønne kile".

Fingerplanen fastlægger de overordnede rammer for den fysiske planlægning i hovedstadsområdet. Furesø Kommune skal derfor i kommune- og lokalplanlægningen følge fingerplanens bestemmelser, principper og arealudpegninger.

Fingerplanen udlægger grønne kiler til brug for det almene friluftsliv. De ydre grønne kiler beskrives nærmere i Fingerplanens § 19, som bl.a. angiver, at kilerne ikke må inddrages til byzone, bymæssige fritidsanlæg ikke må etableres inden for kilerne samt opstiller særlige krav til friluftsanlæg.

Idet der ikke lægges op til ændret anvendelse af planområdet, vurderes det, at planforslagene er i overensstemmelse med Fingerplanen.

3.3.2 Natura 2000-planer 2022-2027

Det nærmeste Natura 2000-område, nr. 137 Kattehale Mose ligger umiddelbart vest for planområdet, se Figur 6.

Figur 6: Det nærmeste Natura 2000 område (grønnetet signatur). /5/ Planområdet er vist med stiplede rød linje.

Udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området fremgår af Figur 7.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 121		
Naturtyper:	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Hængesæk (7140)	Bøg på mor (9110)
	Bøg på muld (9130)	Ege-blandskov (9160)
	Stilkege-krat (9190)	Skovbevokset tørvemose* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Stor kærguldsmed (1042)	Stor vandsalamander (1166)

Figur 7: Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype /6/.

Natura 2000-området er specielt udpeget for at beskytte skovforekomster af tørre og våde skovnaturtyper med dominans af bøg på mor og bøg på muld og for at beskytte stor kærguldsmed, der yngler i nogle af tørvegravene, og stor vandsalamander.

Området er også karakteriseret ved store skovarealer med ege-blandskov og stilkege-krat og i noget mindre omfang men dog stadig betydelige arealer med hængesæk, skovbevokset tørvemose og brunvandede søer.

Idet planerne ikke inddrager skov udlagt under Natura 2000-området eller med forurening medfører nogen direkte eller indirekte påvirkning på Natura 2000-området, vurderes planerne ikke at påvirke Natura 2000-området væsentligt.

3.3.3 Vandområdeplaner 2021-2027

Hele Furesø Kommune er udpeget som et "område for Særlige Drikkevandsinteresser" (OSD) og store dele af kommunen er udpeget som nitratfølsomt indvindingsområde (NFI).

Planerne vurderes hverken at påvirke grundvandsdannelsen eller med forurening at påvirke vandkvaliteten i området.

3.3.4 Regionale planer

Der er ikke udpeget regionale graveområder eller interesseområder indenfor eller i umiddelbar nærhed af planområdet.

3.3.5 Kommuneplanlagte interesseområder

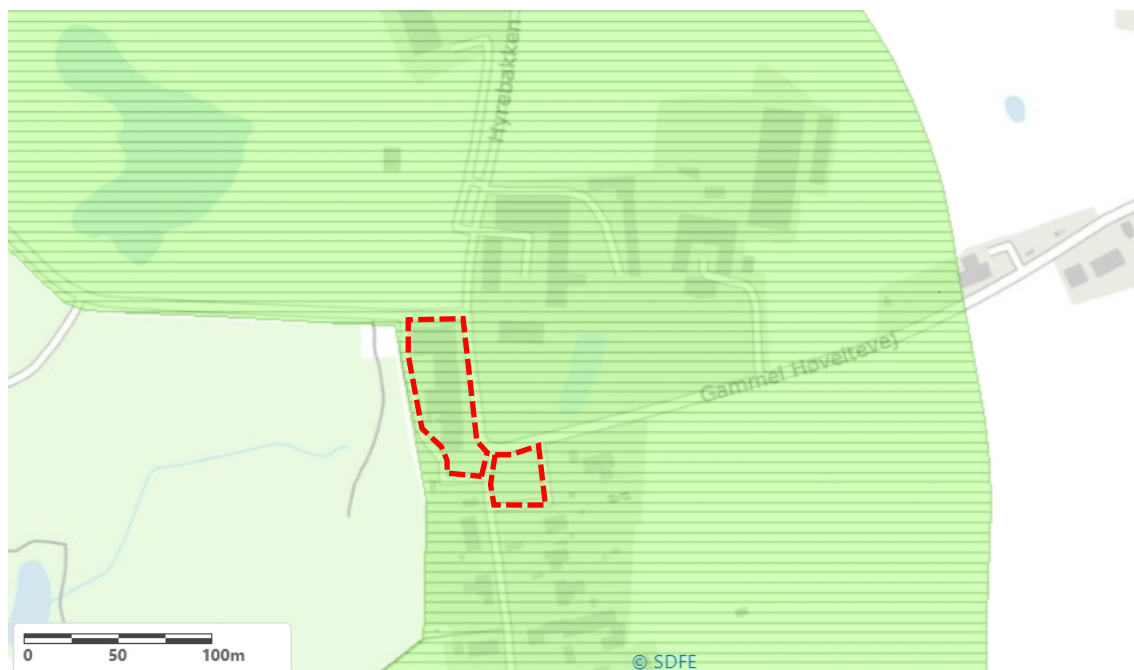
Planområdet ligger udenfor områder med kulturmiljømæssige interesser og geologiske bevaringsværdier, men indenfor område udlagt som bevaringsværdige landskaber (se Figur 8).

Figur 8: Område med bevaringsværdige landskaber vist med grøn skravering. /5/

Idet lokalplanområdet allerede er udbygget, og planerne ikke ændrer områdets landskabelige karakter, vurderes retningslinjerne for området at være overholdt.

Planområdet ligger indenfor skovbyggelinje omkring Ravnholt Skov, der ligger mod vest og indenfor Natura 2000-området (se Figur 9).

Figur 9: Skovbyggelinje markeret med skraveret grøn signatur. /5/. Planområdet er vist med rød stiplede linje.

Da planområdet allerede er bebygget, har været anvendt som kro siden 1600-tallet og da planområdet allerede er udlagt som erhvervsområde i den gældende lokalplan og Furesø Kommuneplan 2021, vurderes planerne ikke at medføre en væsentlig påvirkning på fredskoven. Det vurderes derfor naturligt at ophæve byggelinjen indenfor planområdet.

Planområdet ligger udenfor særligt værdifulde landbrugsarealer, udenfor områder med naturinteresser og indgår ikke i Grønt Danmarkskort.

Desuden berører planområdet ikke konsekvensområde for risikovirksomheder og produktionserhverv eller oversvømmelses- og erosionstruede arealer.

4 LOVGRUNDLAG OG PROCES FOR MILJØVURDERING

Ifølge miljøvurderingsloven skal planmyndigheden udarbejde en miljøvurdering af planer, der tilvejebringes inden for fysisk planlægning. Planer, der kun fastlægger anvendelsen af et mindre område på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i en sådan plan, kan dog være undtaget fra kravet om miljøvurdering. For disse planfor-

slag gælder jf. lovens §8. stk. 2, at planmyndigheden skal gennemføre en screening af, om planforslaget må antages at kunne få en væsentlig indvirkning på miljøet, og på baggrund heraf træffe afgørelse efter lovens §10, om planforslaget er omfattet af kravet om miljøvurdering.

Furesø Kommune har vurderet, at forslag til Lokalplan 159 for hotellejligheder i Bregnerød og forslag til tillæg 4 til Kommuneplan 2021 kan give anledning til væsentlig indvirkning på miljøet. Der skal derfor udarbejdes en miljøvurdering af planforslagene.

Udarbejdelse af en miljøvurdering er en proces, som kan opdeles i fem faser (se Figur 10).

Figur 10: Miljøvurderingsprocessen.

Første fase er den indledende høring, hvor berørte myndigheder kan komme med deres kommentarer, forslag til afgrænsning og input til den videre proces.

Anden fase består af en afgrænsning af miljørapportens indhold samt at myndigheden udarbejder en miljørapport, der vurderer miljøpåvirkningerne af planernes gennemførelse. Den endelige afgrænsning fremgår af miljørapporten, sammen med en beskrivelse af, hvordan relevante høringssvar fra berørte myndigheder er inddraget.

Tredje fase er høringsfasen, hvor offentligheden, berørte parter samt myndigheder får mulighed for at udtale sig om planforslag med miljørapport.

Fjerde fase består i endelig vedtagelse af planen med miljørapporten på baggrund af en sammenfattende redegørelse, der beskriver, hvorledes miljøvurderingen og indkomne høringssvar har indvirket på beslutningen om at vedtage planforslaget samt dennes offentliggørelse.

Femte fase er den eventuelle opfølgende overvågning af planens miljømæssige konsekvenser i overensstemmelse med det overvågningsprogram, der eventuelt er fastsat i miljørapporten.

5 TILGANG OG METODE I MILJØVURDERINGEN

Miljøvurderingen skal udarbejdes på grundlag af de oplysninger, der er nævnt i bilag 4 i miljøvurderingsloven og vurdere den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet.

Denne vurdering omfatter kommuneplanens mulige påvirkning af det brede miljøbegrebs miljøfaktorer:

- Den biologiske mangfoldighed.
- Befolkningen.
- Menneskers sundhed.
- Flora og fauna.
- Jordbund.
- Jordarealer.
- Vand.
- Luft.
- Klimatiske faktorer.
- Materielle goder.
- Landskab.
- Kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv.
- Større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker.
- Ressourceeffektivitet.

Derudover skal planens indvirkninger på overordnede relevante generelle målsætninger for miljø (nationale, regionale eller kommunale miljømålsætninger) vurderes.

5.1 Grundlag for vurderingen

Ifølge miljøvurderingsloven skal en miljøvurdering indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyn til den aktuelle viden, gængse vurderingsmetoder samt planens detaljeringsgrad og placering i planhierarkiet. Nærværende miljøvurdering vil derfor være afgrænset til vurderinger på et overordnet niveau, hvor den nærmere vurdering af de konkrete konsekvenser vil afhænge af den efterfølgende, mere detaljerede planlægning, der skal udmønte kommuneplanens bestemmelser.

Grundlaget for miljøvurderingen er, som udgangspunkt, aktuel viden på tidspunktet for udarbejdelse af planforslaget, dvs. foreliggende planer og rapporter mv.

5.2 Afgrænsning, vurdering og kriterier

Der er udarbejdet et notat i medfør af miljøvurderingslovens §11 med henblik på at afgrænse miljøvurderingens omfang og detaljeringsgrad.

I perioden fra den 29. november 2023 til den 13. december 2023 har afgrænsningsnotatet været i høring dels internt i kommunen og dels ved høring af berørte myndigheder i henhold til miljøvurderingslovens §32. Afgrænsningsnotatet har været i høring hos myndighedsområder varetaget af Furesø Kommune og Museum Nordsjælland.

Der er ikke modtaget nogen høringssvar.

Afgrænsningsnotatet er vedlagt som bilag 2. Det fremgår heraf, at miljøvurderingen afgrænses til følgende sandsynlige miljøfaktorer:

Biologisk mangfoldighed, Flora og fauna – Bilag IV-arter – Dværgflagermus

I Tabel 2 er der angivet kriterier og databehov til brug for vurderingen af de sandsynlige væsentlige miljøpåvirkninger, der er identificeret i afgrænsningsnotatet.

Miljøfaktorer	Vurderingskriterier	Databehov
Biologisk mangfoldighed, flora og fauna – Bilag IV arter	Om og i hvilket omfang påvirkes tilstanden af de registrerede bilag IV-arterne ved de muligheder som lokalplanen giver.	Flagermusundersøgelse: Artskortlægning Levestedsanalyse

Tabel 2: Kriterier og databehov til vurdering af påvirkning på afgrænsede miljøfaktorer.

5.3 0-alternativet

Miljørapporten skal ifølge miljøvurderingsloven indeholde en beskrivelse af 0-alternativet. 0-alternativet beskriver det scenarie, at planforslaget ikke vedtages, så det ikke er muligt at nedrive samt bygge nyt inden for lokalplanområdet. Derved kan den ønskede anvendelse og udvikling ikke videreføres.

De nye funktioner der planlægges for, er afhængige af at volumen for byggeriet kan opnås for at sikre dets drift også fremadrettet. Ved at området i dag har en kro, dog uden de seneste år at have været i funktion som kro, vurderes området fortsat at kunne rumme denne drift. Der er derfor ikke vurderet andre alternativer.

Under hvert emne i miljørapporten gives en beskrivelse af den nuværende miljøstatus i planområdet. Denne miljøstatus udgør en beskrivelse af miljøtilstanden ved 0-alternativet, og udgør dermed en referenceramme for beskrivelsen af potentielle konsekvenser ved gennemførelse af planforslagene.

6 BIOLOGISK MANGFOLDIGHED, FLORA OG FAUNA – BILAG IV-ARTER – DVÆRGFLAGERMUS

Planerne giver mulighed for nedrivning og ombygning af dele af den gamle Bregnerød Kro, der har stået ubeboet hen i en længere periode og i dag fremstår flere sprækker og huller i facade, tagudhæng, stråtag og mursten/mørtel.

Furesø Kommune har vurderet, at bilag IV arten - dværgflagermus kan blive påvirket væsentligt som en følge af planerne. Det skal derfor undersøges nærmere og vurderes om og i hvilket omfang tilstanden af de registrerede bilag IV-arter påvirkes af planerne.

6.1 Metode

Jævnfør planhabitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1. kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv. hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV litra a /8/.

Furesø Kommune har afgrænset miljøvurderingen til at omfatte flagermus, idet der kan være flagermus i de gamle bygninger på Bregnerød Kro.

Alle arter af flagermus er opført på habitatdirektivets bilag IV, og deres yngle- og rasteområder er derfor beskyttet.

Der er i Danmark registreret 17 arter af flagermus, hvor flere af arterne benytter sig af egnede bygninger som yngle- og rastested. Oftest er der en sammenhæng mellem bygningernes alder og deres egnethed som yngle- og rastested, da flagermus benytter sig af utætheder, sprækker, hulrum, løse tagplader og lignende i bygninger.

Vurderingen af planernes påvirkning af flagermus er konkret udarbejdet på baggrund af:

- En skrivebordsgennemgang af eksisterende viden om udbredelsen af flagermus i området omkring Bregnerød Kro. Her er benyttet oplysninger fra Det nationale overvågningsprogram af vand og natur, NOVANA /9/ og databaserne Arter.dk /10/ og NaturBasen/11/.
- En feltundersøgelse udført med henblik på at afgøre, om bygninger på Bregnerød Kro der skal nedrives er egnede som levested for flagermus eller ej. Undersøgelsen er foretaget i oktober 2022 og afrapporteringen er vedlagt som bilag 2. Der er udført en levestedskortlægning af både de udvendige- og indvendige bygningsdele og strukturer. Bygningen er systematisk gennemgået, hvor der har været særligt fokus på at undersøge utætheder og mulige adgangshuller til hulrumsstrukturer, som kan benyttes af flagermus, f.eks. sprækker og huller i mørtel, mursten, gavlrum, tagudhæng, vinduer, loftsrum, træbeklædning, tagmateriale og lignende.
- En feltundersøgelse udført for at belyse, om nogle af kroens bygninger blev benyttet som yngle- eller rastested for flagermus. Undersøgelsen er vedlagt

som bilag 3. Der er udført en arts kortlægning, og undersøgelsen foregik ad to omgange i yngleperioden (d. 12., 27., 28. og 29. juli 2023) og en gang i sensommerperioden (d. 7. september) og fandt sted fra solnedgang og ca. 2 timer frem. Flagermusene blev registreret og identificeret ved hjælp af flagermusdetektorer, som kan opfange ultralyd. Flagermusenes skrig blev optaget og samtlige lyde blev analyseret af PC programmet "Batsound". Det anvendte udstyr er professionelle detektorer af mærket Pettersson (hhv. D1000X og D500X). Derudover blev bygningerne eftersat for spor tegn efter flagermus, hovedsageligt udvendigt. Kun et enkelt, mindre loftsrum i en af de bygninger, der skal nedrives, var tilgængeligt, og dette blev besigtiget.

6.2 Eksisterende forhold

Bregnerød Kro består af en række ældre bygninger af forskellig alder (se Figur 11).

Figur 11: Bygninger på Bregnerød Kro.

Den røde bygning er fra starten af 1700-tallet og består af mursten med stråtag. Den gule bygning (den gamle rejsestald) er yngre og består af mursten med tegltag.

I den nationale overvågning af flagermus i perioden 2012-2017 er der indenfor det 10x10 km kvadrat, som Bregnerød Kro er beliggende indenfor, registreret seks arter af flagermus: vandflagermus, troldflagermus, dværgflagermus, brunflagermus, sydflagermus og skimmelflagermus. /9/ Ud fra et forsigtighedsprincip vurderes det desuden, at pipistrelflagermus og langøret flagermus potentielt også kan forekomme.

me i området omkring Bregnerød Kro, da begge arter er registreret i tilstødende kvadrater.

I Figur 12 ses en oversigt over de otte arter af flagermus, som vurderes at forekomme i området omkring Bregnerød Kro. Derudover fremgår sommerkvarter, vinterkvarter og flyvehøjde for de enkelte arter.

Art	Sommerkvarter	Vinterkvarter	Flyvehøjde
Vandflagermus	Hule træer.	Under jorden i form af kalkminer, gamle brønde mm. Hule træer.	Følger i meget høj grad ledelinjer i landskabet og jager helt tæt over vandflader.
Troldflagermus	Hule træer og bygninger.	Hule træer og bygninger.	Følger overvejende ledelinjer i landskabet i flere højder, men sjældent i lav højde.
Dværgflagermus	Hule træer og bygninger.	Hule træer og bygninger.	Flyver både tæt på vegetationen og følger landskabselementer samt i frie rum.
Brunflagermus	Hule træer.	Hule træer.	Flyver overvejende højt i frie lufrum.
Sydflagermus	Bygninger.	Bygninger.	Meget varierende, mellem 2-20 meters højde.
Skimmelflagermus	Bygninger.	Bygninger.	Flyver ofte i højde med belysning, ofte vejbelysning.
Pipistrelflagermus	Bygninger.	Bygninger.	Følger i nogen grad ledelinjer i landskabet, men følger især vegetation. Flyver i mange forskellige højder.
Langøret flagermus	Store åbne bygninger, f.eks. lader og kirker.	Gruber og bygninger.	Flyver meget tæt på vegetation, bygninger og mure.

Figur 12: Oversigt over arter af flagermus, som potentielt forekommer i området omkring Bregnerød Kro, samt deres sommerkvarterer, vinterkvarterer og flyvehøjde. Kilde: Bilag 2.

Af Figur 12 fremgår det, at to af arterne (vandflagermus og brunflagermus) ikke benytter sig af bygninger som sommer- eller vinterkvarter. De resterende seks arter (troldflagermus, dværgflagermus, sydflagermus, skimmelflagermus, pipistrelflagermus og langøret flagermus) benytter sig af bygninger som sommer- og/eller vinterkvarter.

Bregnerød Kro grænser mod vest op til Ravnsholt Skov, som er en del af Natura 2000-område nr. 137. Mod nord grænser kroen op til en kvæggærasset eng med vandhuller. Der er derfor flere potentielle ledelinjer og fourageringsområder for flagermus nær Bregnerød Kro, hvorfor området som helhed vurderes ideelt som levested for flagermus.

6.2.1 Feltundersøgelse af bygning der skal nedrives i 2022

I oktober 2022 er der udført feltundersøgelser af den røde bygning på Bregnerød Kro, som skal nedrives (se Figur 13).

Figur 13: Oversigtsfoto over Bregnerød Kro og det omkringliggende område. Bygningen der skal rives ned, er markeret med rød.

Ved besigtigelse af bygningen blev der fundet flere huller og sprækker i den udvendige facade, som dannede hulrumsstrukturer i facademuren, gavlrummene og facadebeklædningen. Derudover blev der registreret flere adgangshuller til undertaget og loftsrummet. Langt størstedelen af hullerne og sprækkerne havde en størrelse, hvor det vurderes muligt for flagermus at benytte dem. Især de mindre arter i pipistrellus slægten, som dværgflagermus, troldflagermus og pipistrellflagermus, der sjældent har en kropslængde større end 5 cm og en vægt over 8 gram, kan benytte sig af sprækker og huller, der ikke er mere end et par centimeter.

Det vurderes på baggrund af ovenstående, at Bregnerød Kro er et egnet levested for flagermus, da der er flere hulrumsstrukturer, som kan benyttes af flagermus.

Der blev dog ikke ved besigtigelsen fundet ekskrementer, mumificeringer eller andre sikre tegn på tilstedeværelse af flagermus. Der var imidlertid flere kroge af loftsrummet som ikke blev undersøgt, da de var svært tilgængelige. Med udgangspunkt i forsigtighedsprincippet kan det derfor ikke afvises, at loftsrummet benyttes som yngle- og rastested, både tidligere og fremadrettet, da levestedsbetingelserne er opfyldt.

Bygningen er dog så utæt og dårligt isoleret, at den vurderes uegnet som overvintringslokalitet. Ét af kravene til flagermus overvintringslokaliteter er, at lokaliteten

skal være frostfri. På loftet er der et vandrør, som er frostsprængt for et par år siden. Frostsprængninger af rør sker typisk kun, hvis temperaturen er lavere end -5 C° i længere tid ad gangen. På den baggrund vurderes Bregnerød Kro kun egnet som sommerkvarter.

Den røde bygning på Bregnerød Kro vurderes derfor egnet som yngle- og rastested for flagermus i sommerperioden (typisk april-oktober), men uegnet som overvintringslokalitet i vinterperioden (typisk november – marts). Den røde bygning på Bregnerød Kro er derfor omfattet af levestedsbeskyttelsen for bilag IV-arter, som fremgår af habitatdirektivets /7/ artikel 12, stk. 1, litra d, der bl.a. er implementeret i planhabitatbekendtgørelsen § 7, stk. 1.

6.2.2 Feltundersøgelse af yngle- eller rastesteder i 2023

Undersøgelsen i 2023 blev udført for at belyse, om bygningerne på Bregnerød Kro blev benyttet som yngle- eller rastested for flagermus.

Der blev konstateret høj aktivitet af dværgflagermus omkring den gamle rejsestald. Mange individer blev set flyve ud fra skorstenen på den sydvendte tagflade af den midterste bygning og en beboer oplyste, at der var flagermus under bygningens tag. Det vurderes derfor, at den gamle rejsestald huser en koloni af dværgflagermus med flere tilholdssteder i bygningen.

Kolonien bor i bygningen om sommeren og muligvis også om vinteren. Dvalende dyr er umulige at påvise med detektormetoden, og man må derfor ud fra et forsigtighedsprincip gå ud fra, at flagermusene også bebor bygningen om vinteren.

Aktiviteten af de øvrige registrerede flagermusarter var sporadisk og ikke centreret omkring bygningerne.

Der blev ikke konstateret aktivitet ved den gamle bygning og der var ikke synlige spor efter flagermus nogen steder. Det vurderes derfor ikke, at den har nogen væsentlig betydning for kolonien. Det kan dog ikke udelukkes, at enkeltindivider fra hovedkolonien i den gule bygning indimellem raster i den røde bygning.

6.3 0-alternativet

0-alternativet er den situation, hvor planerne ikke vedtages. De eksisterende forhold vil derfor være uændrede og flagermusene vil sandsynligvis fortsætte med at have koloni og overvintre i den gamle rejsestald, hvorimod der sandsynligvis kun indimellem vil være rastende individer i den gamle røde bygning.

6.4 Vurdering af planens påvirkning

Flagermus påvirkes primært af nedrivning, hvis de befinder sig i bygningerne, når nedrivningen foregår. Det vurderes derfor, at nedrivning af bygninger, hvor der kun er spredte forekomster af flagermus, ikke vil kunne medføre påvirkninger af en eventuel bestand.

Den gamle rejsestald huser en koloni af dværgflagermus, som er fredet som de øvrige flagermusarter. Kolonien bor i bygningen om sommeren og muligvis også om vinteren. Dyrene synes primært at holde til i skorstenen på bygningens midterste fag, men der er belæg for at de også findes i den øvrige tagkonstruktion. Bestanden af dværgflagermus i den gamle rejsestald kan dermed potentielt blive væsentligt påvirket ved nedrivning og ombygning af bygningen og medføre væsentlig påvirkning af områdets vedvarende økologiske funktion.

Det kan ikke udelukkes, at enkeltindivider fra hovedkolonien i den gamle rejsestald indimellem raster i den gamle røde bygning. Bygningen vurderes dog ikke at have nogen væsentlig betydning for kolonien af dværgflagermus. Bygningen kan derfor rives ned uden at skade den økologiske funktionalitet for dværgflagermusene.

I forhold til eventuelle andre flagermusarter i bygningerne vurderes det, at nedrivningsprojektet ikke kan medføre påvirkning af områdets vedvarende økologiske funktion, uanset hvordan og hvornår nedrivningen foretages. Den potentielle påvirkning af disse arter vedrører alene forstyrrelse og drab af enkeltindivider, og påvirkningen af den samlede bestand vurderes derfor at være lille.

6.5 Kumulative effekter

Der vurderes derfor ikke at forekomme kumulative effekter med andre projekter i området.

6.6 Afværgetiltag

Målet med afværgeforanstaltningerne er at opretholde områdets økologiske funktionalitet for flagermus og så vidt muligt at undgå drab og forstyrrelse af rastende individer.

Derfor anbefales det, at nedrivning af den gamle røde bygning foregår i etaper, så eventuelle dyr kan nå at søge væk. Helt konkret anbefales det at fjerne taget forsigtigt, altså ved håndkraft, plade for plade eller stråsektion for stråsektion. På første dag fjernes halvdelen af stråtaget på østsiden, en eller flere dage efter fjernes den anden halvdel, en eller flere dage efter fjernes halvdelen af pladetaget på vestsiden, og til sidst fjernes den sidste del af pladetaget efter en eller flere dage. Hvis der er nogen form for undertag, fjernes det ligeledes i etaper, som beskrevet ovenfor. Når alle former for tag er fjernet, efterlades den åbne tagkonstruktion i min. 2 dage, hvorefter resten af huset kan rives ned.

Taget kan fjernes på to tidspunkter af året, enten slut august/start september, hvor ungerne er flyvefærdige og kan flyve væk, eller i starten af maj, før yngletiden, hvor alle dyr er aktive og flyvedygtige. Hvis der ved fjernelse af taget mod forventning konstateres mere end enkelte individer af flagermus, bør en flagermusspecialist tilkaldes.

Alle modificeringer af den gamle rejsestald som påvirker tagkonstruktionen, dvs. alt som vedrører tagvinduer, kviste eller indvendige tagrum med direkte forbindelse til undersiden af taget, skal foregå yderst forsigtigt og under vejledning af en flager-

musspecialist. En detaljeret plan for afværgeforanstaltninger kræver en meget nøje beskrivelse af de planlagte modificeringer, og det kan være nødvendigt at gennemføre modificeringerne over flere år, så kolonien ikke påvirkes for meget. En supplerende mulighed er at gennemføre flagermusvenlige tiltag i tagkonstruktionen på de bygninger, som etableres i stedet for den røde bygning. Formålet med disse tiltag er at sørge for, at dyrene kan benytte taget på det nye hus som tilholdssted. Hvis man på den måde sørger for flere tilholdssteder for den eksisterende flagermuskoloni, kan det være enklere at gennemføre de planlagte modificeringer uden at risikere at påvirke den økologiske funktionalitet for flagermuskolonien.

Det vurderes, at projektet med implementering af de rette afværgeforanstaltninger, kan gennemføres med ingen til en lille påvirkning af områdets økologiske funktionalitet for dværgflagermus.

6.7 Overvågning

Der vurderes ikke at være behov for overvågning.

6.8 Manglende viden

Grundlaget for at vurdere planernes påvirkning vurderes at være tilstrækkeligt.

7 REFERENCER

- /1/ Miljøvurderingsloven, Bekendtgørelse af lov nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).
- /2/ Fingerplan 2019. Landsplandirektiv for hovedstadsområdets planlægning, marts 2019. Erhvervsstyrelsen.
- /3/ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om hovedstadsområdets planlægning, Bolig- og Planstyrelsen, Juli 2022.
- /4/ Lokalplan 51, Bregnerød Landsby – Nord. Maj 1990 med ændringer fra 9. november 2022.
- /5/ Danmarks Arealinformation, Danmarks Miljøportal.
- /6/ Natura 2000-plan 2022-2027. Kattehale Mose, Natura 2000-område nr. 137. Habitatområde H121. Miljøstyrelsen, juni 2023.
- /7/ Habitatdirektivet. Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer.
- /8/ Planhabitatbekendtgørelsen, Bekendtgørelse nr. 1383 af 26. november 2016 om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

- /9/ DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, Aarhus Universitet. (2020). Arter 2012-2017, NOVANA. Videnskabelig rapport nr. 358.
- /10/ Miljøstyrelsen, SNM, Naturhistorisk Museum Aarhus & DanBIF. (2022). www.arter.dk.
- /11/ NaturBasen. (2022). licens: E03/2014. www.naturbasen.dk.